

viatges

Parkminster,

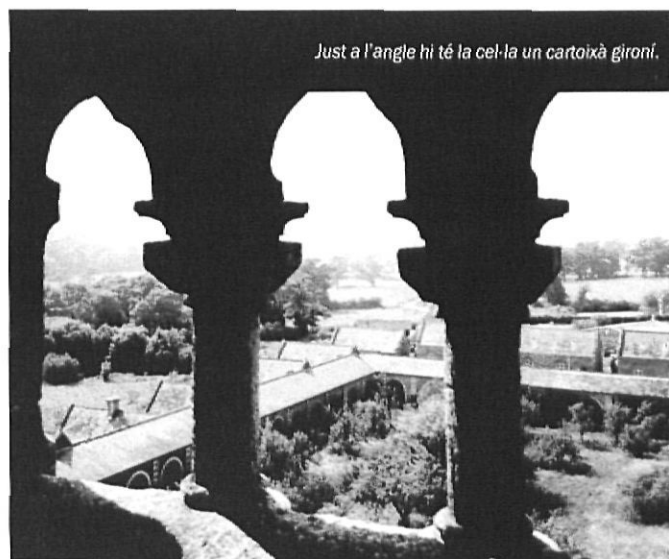
la cartoixa anglesa

Carles Sapena — L'aïllament, la clausura i la tradició defineixen l'orde de la Cartoixa, establert per mestre Bru a la Grande Chartreuse (Alps francesos) en el segle XI. Els cartoixans resideixen en laures eremiticocenobítics que tenen un cànon arquitectònic propi. Hermètics a tota ingerència externa, no donen acollida ni ofereixen hospitalitat. Fins i tot l'església és per al seu ús exclusiu. Les cartoixes són llocs vedats per principis, i per això motiu de fascinació per a uns i suspectes de repulsió per a d'altres. No obstant això, a l'empara d'una llicència especial prescrita en els vigents *Costums* de 1127, vaig ser convidat a fer una estada a la cartoixa d'Horsham (West Sussex) a la darreria de la primavera de 2004. Oficialment és St. Hugh's Chaterhouse, popularment es coneix com a Cowfold Monastery, i els cartoixans en diuen Parkminster. Quelcom semblant li succeeix al pare que va ser el meu guia. És conegut amb tres noms diferents: de baptisme, religió i ploma. Un garbuix d'identitats i desidentitats interactives. Per respecte a l'anonimat que observen els membres de l'ordre, aquest relat omet tota referència personal.

Els ermitans

A hores d'ara a Parkminster hi viuen quinze professors (set pares i vuit germans), sis novicis i un postulat pertanyents a deu nacionalitats: Anglaterra, Austràlia, Canadà, Catalunya, França, Holanda, Índia, Polònia i Vietnam. El més gran té noranta anys i el més jove vint-i-un. Entremig, les diferents generacions hi són representades. Un autèntic *melting pot*, ric i divers. La llengua vehicular és l'anglès, seguida del francès.

Les procedències formatives i professionals generalment s'adscriuen a nivells mitjans-altos. Hi ha professors universitaris que han estroncat la seva carrera i enginyers que ni l'han volguda començar. De totes maneres, a la cartoixa tot això serveix de ben poc. Aquesta és una vida diferent que trenca completament amb el passat. El botànic de Cambridge esdevé jardiner, i l'informàtic només

REPORTATGE GRÀFIC DE L'AUTOR

Dom Casimir

A la darrereria de la Segona Guerra Mundial un cap militar polonès volava sovint des de França -a Angers residia el govern de l'exili- a Londres. Sempre es fixava en la cartoixa, una enorme edificació que no s'assemblava a res. Proclamada la victòria aliada, encuriosit, va voler saber què era. Un pare li va ensenyar les dependències. En tancar la porta de la cel·la, després d'haver-la examinat amb tota atenció, li va dir: «Ja ho veieu, si voleu venir aquí a passar quaranta anys...». En escoltar aquesta pregunta de circumstàncies, es clavà a terra, reflexionà una estona i va respondre amb fermesa: «I per què no?». Dit i fet. Va parlar amb el prior i convingueren que estaria dos anys en un monestir benedictí per tal d'aprendre el llatí indispensable per ser pare cartoixà. Ja gran, als vuitanta-sis anys, va emmalaltir. Passava les hores amb el cap als braços, que posava sobre la taula, per tal d'evitar enllitar-se. A l'últim va haver de fer-ho i el prior, que és metge, li digué: «Pare, esteu molt malament...». Ell, amb veu resolta va preguntar: «Per morir?». «Sí», li va respondre el prior. Aleshores, sense dir res, estirà el cos i els braços, amb el posat de fems, tancà els ulls i va cloure els llavis. El sagristà li portà el viàtic. Eren les dues de la tarda. Els seus germans van dir que abans de matines ja era al Cel, perquè n'estaven del tot segurs. El seu nom civil era Antoni Zalewski; a la cartoixa, dom Casimir.

serà reclamat excepcionalment. Per a l'antic saxofonista, ni això.

Els darrers a entrar varen conèixer la Cartoixa per Internet. Abans no en tenien ni idea. El seu hàbit és una cogulla cremosa teixida amb fil de llana. Els postulants cobreixen el seu vestit de carrer amb una capa negra.

La dedicació, l'ambient i l'horari fan que es descartin tant el neguit com l'ociositat. No són al programa.

Els cartoixans dediquen la vida a la contemplació, sense cap mena d'apostolat, no participen dels problemes dels seus contemporanis, ni els de l'Església mateixa. Viuen l'alienació absoluta, sense contacte amb el *mass-media*.

Els pares (sacerdots) són alliberats de tot quefer domèstic. El seu àmbit és la cel·la. Les vint-i-quatre hores les lliuren únicament a la seva vocació. Els germans (laics) ho fan possible. Operen els serveis. I el sistema institucional procura la resta.

Tres personatges tenen cura del règim: el prior, el vicari i el productor. Vetllen, respectivament, la representació com a *primum inter pares*, els assumptes comunitaris i la intendència.

La prevenció també és norma. El despatx del prior té una doble porta: qui parés l'orella no podria escoltar res. D'altra banda tothom sap on és l'arxiu secret, però no tots estan autoritzats a entrar-hi.

La laura

Enric VIII va suprimir les nou cartoixes angleses l'any 1539. El retorn es va materialitzar amb l'adquisició de la finca de Parkminster el 1873. L'escriptura de compravenda va ser instrumentalitzada per un cartoixà que en el segle era un príncep rus. Conservava les maneres aristocràtiques i es va presentar vestit d'etiqueta. En donar l'adreça de la Gran Cartoixa el notari se'n feia creus.

La nova edificació es va annexar al palau dels antics propietaris. Va ser bastida per arquitectes francesos. Les obres, que es finançaren amb els guanys del licor Chartreuse, varen durar quatre anys. Hi participaren set-cents treballadors anglesos i dos-cents més entre francesos, belgues i ale-

manys. El cost aproximat va ser de 200.000 £ de l'època. En finalitzar, els arquitectes de Calais cobraren els honoraris i tot seguit retornaren l'import com a donatiu.

Parkminster és d'estil neogòtic. Opulent. Es volia impressionar el país dels anglicans, on el catolicisme romà és minoritari (a hores d'ara, el 16%). Els varen contrariar. La *grandeur*, la desmesura. Dues dades significatives: extensió del conjunt, unes quatre hectàrees, és a dir, uns 5,6 camps de futbol; longitud del claustre principal, 460 m.

La proporcionalitat de metres quadrats/habitant és superba. A la nit uns sensors fan possible obrir i tancar llums.

El claustre -el més gran del món- és l'eix entorn del qual s'organitza l'espai: trenta-cinc cel·les de dues plantes i jardí, l'església, i tot un conjunt d'edificis que ubiquen els espais comuns -biblioteca, refector, sala capitular, sala de conferències, antiga capella dels germans, on ara resen abans d'emprendre la passejada setmanal, la capella de les relíquies, amb l'esquelet complet d'un màrtir anònim de les catacumbes romanes, a qui anomenen sant Bonifaci.

Atesa la magnitud de l'espai, el jardiner i els operaris de la casa hi circulen en bicicleta. Mitja biblioteca està dedicada a les ciències eclesiàstiques i l'altra mitja a les socials i naturals. La classificació bibliotecària no distingeix entre biografia i hagiografia: això fa que a la dreta de sant Martí de Porres s'hi trobi Stalin. Harmònicament.

El cor

Els ermitans només hi coincideixen tres vegades al dia: matines (0:30h), missa major (8:15h) i vespres (16:15h). Les altres parts de l'ofici el segueixen privadament. El prior no es distingeix, i res no el fa diferent llevat de la ubicació de la cel·la i el despatx.

La litúrgia cartoixana és coherent: gens afectada, sense èmfasi. L'església és buida d'ornamentació. La posició del cos pren disposicions alternes: drets, repenjats a la misericòrdia i asseguts. Successivament es cobreixen

i descobreixen el cap amb la caputxa de l'hàbit.

Les matines amb laudes tenen una durada de dues hores, llevat de les solemnitats, que arriben a tres. Els salms són en anglès. El cant en llatí. Salmòdia pausada. Gregorià simplificat. El meu guia és el xantre. Inicia els cants. A matines hi ha lapsus d'obscuritat i silenci. Només es veuen les petites flames de dues làmpades suspeses al centre de l'església.

A la missa no hi ha diàleg amb el celebrant. Només llenguatge gestual. L'oficiant dona la pau a l'acòlit en forma d'abraçada i aquest la trasllada a cada cap del cor. En la consagració eucarística es postren a terra. A l'hora de combregar tots envolten l'altar i reben les dues espècies. El vi és blanc. Recorda el lledoner de la cooperativa de Garriguella.

Les cel·les

Les trenta-cinc ermites són de dos nivells. L'entrada dona al claustre i el darrere a la muralla exterior. S'identifiquen amb una lletra i la porta és encapçalada per un salm. Als baixos hi ha un taller i el jardí. A la planta, un primer espai anomenat l'*Ave Maria* (oratori i obrador) i el *cubiculum*: estudi, dormitori, vestidor i lavabo. El *sancta sanctorum* de la vida cartoixana. A la cel·la segueixen bona part dels oficis —canònic i de la Mare de Déu—, llegeixen la Bíblia i autors espirituals, s'apliquen en l'estudi teològic i treballen amb les mans per donar descans a la ment.

El palau

És una antiga mansió victoriana de tres plantes, el cap de la finca que esdevingué cartoixa. Tot resta intacte. El mobiliari i la decoració són originals. La decadència s'imposa. La restauració resta pendent.

Només hi ha dues habitacions disponibles. Corresponen a les persones a qui pertoqueuen les visites canòniques: el vicari general de l'orde i el bisbe diocesà. El pare general no surt mai de la Gran Cartoixa.

El *brother* procurador em mostra les estances: salons, lavabos, menja-

Panoràmica exterior de les cel·les.

Biblioteca.

La sala capitular.

Els veïns

En Jonathan i la Jane Cole viuen a Maryland, prop de la cartoixa. En Jonathan hi treballa des de jove. La Jane, llicenciada en belles arts, s'ha especialitzat en la creació de *designs* en vidre fumat. El seu taller ocupa una habitació de la casa i és curull d'eines i peces que acoloreix al forn. La seva obra té molta acceptació. Han invertit els seus estalvis en un apartament de Ciutadella de Menorca i per això la Jane va començar a aprendre castellà. No sabia que a l'antiga possessió anglesa es parla català i que el lèxic illenc conserva moltes expressions angleses. Ara tenen un diccionari anglès-català i acompanyen el te amb gin Xoriguer. Ell és protestant i ella catòlica.

dor, capella, etc. El saló principal acull les recreacions dels diumenges. Està decorat amb els mapes de les cartoixes escampades arreu del món i de l'Anglaterra monàstica. Presideix una escultura de guix del mestre Bru i un gravat dels pares generals de segle XIX. Les mesures són generoses i es desprèn una olor característica de fusta noble.

L'horta

L'hortolà és un germà ancià de gran barba cendrosa. Al cap de cada rega —que són ben dretes i pulcres— té col·locat un rètol amb el nom del cultiu. En aquest temps els conreus de l'horta són els mateixos que a Girona: tomàquets, mongetes, enciams, carbassons, porros, cebes, espinaacs, remolatxes, maduixeres, faves, bròquils, cols de Brussel·les. Els espinaacs són diferents dels que consumim al país. La mata té una aparença de bleda petita, tendre i de gust fi. Cap al tard s'hi passegen tranquil·lament esquirois i perdis. També una parella de faisans magnífics.

L'alimentació

Els cartoixans mantenen una dieta ovolactovegetariana. De setembre a Pasqua només fan un repàs diari (11:45h), llevat de les festivitats. La resta de l'any dinen i al vespre prenen una col·lació. Per Advent, ni ous ni formatge. Tots els divendres dejunen a base de pa i aigua. Els cereals sempre els consumeixen integrals. No beuen alcohol pur. El menjar és sa, ben cuinat i en racions suficients. Tant com poden es proveeixen de l'horta i de les pomeres del claustre. Al rebost, però, hi ha caixes de fruita d'Almeria i Montauban.

El menú d'un dia: crema de xampinyons, peix arrebossat amb salsa de tomàquet, patates fregides i pèsols, empanada de formatge i patata, pa, mantega, dos plàtans, cinc maduixes, una poma. I un petit de sidra feta a la casa (té un punt de malícia: relaxa i dóna soneta).

Una col·lació meravellosa: lasanya d'espinaacs i pastís de poma. El germà

Aspecte de l'interior claustral.

dispesar amb un carretó va distribuint les carmanyoles a les cel·les. Llevat dels festius, mengen sols.

L'entorn

La cartoixa està emplaçada al bell mig d'un turó molt suau. El perímetre que la rodeja és camp obert i bosc. Paisatge serè, sense estridències. Hi ha faig i sobretot roures d'un verd rotund. Esplèndids. Just allà mateix hi ha l'explotació ramadera on va sorgir el brot de les «vaques boges». Els prats naturals alternen amb sembrats d'unes plantes que semblen faves gegants sense fruit, que es fan servir com a farratge. Una casa que es troba al costat del camí té més de mil anys i segueix habitada com el primer dia. Això és un patrimoni domèstic viu catalogat com a monument nacional. A la masoveria de Parkminster hi ha una pista perfectament anivellada que serveix per domar cavalls destinats als espectacles de *courboys*: un experiment en curs per dotar de més ingressos la cartoixa. Els conills van a la seva sense por. També arrenden una reserva de caça, però en preserven una ampla franja per evitar que el so dels trets trenqui el silenci, i per assegurar asil als animals. Una guilla fabulosa fa via. Just a la tanca, un rodamón s'ha arrecerat. Cap inici de pol·lució edificatòria. Endreça. La vulgaritat no apareix enlloc. Qualitat.

Déu no va dir mai que la vida fos fàcil. La del cartoixà tampoc. En la missa del darrer dia el germà que tenia al costat em va donar la pau abraçant-me amb força. Vaig comprendre que d'alguna manera s'acomniadava de mi expressant-me la seva solidaritat.

Quan vaig tornar a casa, la meua filla em va preguntar si els cartoixans són feliços. Li vaig respondre que no sabia pas dir-li: amb la felicitat passa el mateix que amb l'amor i l'amistat. Però tenia la certesa que viuen amb gran pau el seu camí particular cap a la Veritat. Diuen que esperen serenament fer el pas definitiu: el que va de la cel·la al Cel.

Carles Sapena

L'horta.

Estudi de gravat a l'Ave Maria.

Tradició i modernitat al *cubiculum*.

Índex de la Revista de Girona

Any 2004

ARQUEOLOGIA

ABAD, Joan; AULINES, Albert i CANAL, Josep Evidències d'antigues ocupacions humanes al Pla de l'Estany	54
--	----

ARTS

BATALLÉ, Concepció Joan Juvinyà Comelles, músic de cobla d'Olot.	164
TARRÉS, Josep L'enginyer i arquitecte Pere Garcia Fària a les comarques de Girona	50
VÀZQUEZ, Eva Remedios Varo al país de les metamorfosis	744

CIÈNCIES

COLOMER-RIBOT, Xavier Rafael Patxot, meteoròleg, astrònom i mecenes ..	618
---	-----

CRÍTICA

AICART, Francesc Una passejada pel port de Sant Feliu	789
AMICH, Narcís. M. L'origen menestral de Celrà	785
BESALÚ, Xavier Una biografia apassionada	209
El magisteri i la vida	316
Per aprendre català	319
BONANY, Òscar Viatge musical per l'Empordà	96
BONET-COLL, Jordi Els primers immigrants	784
BOSCH, Àngel Els primers habitants de la Selva	317
BURCH, Josep El patrimoni de Lladó	554
COLLS i COMAS, Josep Els hisendats gironins a través de les genealogies	673
DOMÈNECH, Gemma Un univers imaginat i imaginari	318
DOMÈNECH MONER, Joan Salvar els mots, salvar el poble	206
FERRER, Daniel Passejant amb l'abat Rigau per Vilabertran	320
FRIGOLÉ, Laia La música d'arrel jueva	320
GIL, Rosa Maria Inventar l'arquitectura...i van set	783
GIRONELLA, Anna i NONÓ, Brigit L'escriptura en pergamí, el record d'una època..	555
L'herència dels castells medievals	787

GODAY, Sebastià Interaccions artístiques insospitades	675
GRANELL, GLÒRIA Música i paraula	322
GRAU, Dolors Els estudis del Museu del Suro	784
Josep M. Mateu mostra el batec de Banyoles	787
Trencant tòpics sobre el suro	788
MASDEVALL, Josep I ara el Pla de l'Estany	94
MEDIR, Rosa M. Un retrat de la vida d'un poble	207
MORÉ, David El primer Bertrana i el seu món	323
MUÑOZ, Olga L'obra d'Agustí Eura en edició crítica	670
PABLO, Moisès de Territori de fantasmes	97
El destí del mite	554
Entre Narcís i Penèlope	672
Les repúbliques dels republicans	783
PADROSA, Inés La protecció del patrimoni fotogràfic	557
PALAUDÀRIAS, Josep Miquel Cap a una societat intercultural	208
PUJOL i COLL, Josep Les mirades sàvies	96
PUJOL i FABRELLES, David Alumnes africans a l'escola	321
SALA, Joan Josep Danés, un arquitecte investigador	324
SÁNCHEZ, Cristòbal La població invisible	206
SAPENA, Carles El gran vi de la vinya empordanesa	556
SUREDA i JUBANY, Marc La processó i la Passió de Mieres	93
Del pic a la publicació	670
Els comtats gironins, per fi	671
VIADER, Josep Recull de sardanes	95
El cantant parisenc de Cervià	324
Una llarga experiència sardanística	557
VILA, Pep Les memòries d'un alcalde gironí	92
VINYES-MIRALPEIX, Ester Una biografia amb interrogants	782
VIVERN, Dani 50 anys davant del micròfon	316
Llançà, de les muralles a la il·lustració	782

XARGAY i OLIVA, Xavi		LUCERO, Lluís	
Història d'una entitat	95	Rodoreda es torna a fer veu a Romanyà	10
Reivindicació d'un intel·lectual catòlic	674	Simenon, de Lieja a Girona	471
CRÒNICA		MARTÍN, Pau	
AGUIRRE, Miquel		Els museus que arriben	129
Crespià, Crespià, Crespià	472	MARTÍNEZ, Àngel	
ARAGÓ, Narcís-Jordi		Cent anys del primer monument a Verdaguer..	586
El retorn dels absents	7	MIRAMBELL, Enric	
Notícia de Maria Castanyer	123	Renovada nit de poetes	711
Decisions aberrants	239	MOLLA, Guillem	
Camil Geis entre flors	471	Un desert crític per postres	703
Per fi, la Montserrat Llonch	587	PABLO, Moisès de	
Adéu a l'hospital perdut	793	Nova imatge del Museu d'Història dels Jueus..	9
BASART, Pitu		El Casero més rossellonès	11
Llagostera, Cassà i el suro	590	Setanta anys de la veu	122
BOHIGAS, Jordi		Quinze anys en solfa	238
Josep Danés, trajectòria d'un arquitecte	708	Sant Jordi, pluja de lletres	475
BOSCH, Àngel		PADROSA, Inés	
La divulgació del Paleolític	242	125 anys de ferrocarril	122
BUXÓ, Ramon		Dalí a Peralada	238
Simposi internacional de paleoetnobotànica..	702	PUIGVERT, Joaquim M.	
CARRILLO, Inés		Els esports d'hivern,	
La gestió: el repte central dels espais naturals		en una exposició	476
CERAROLS, Rosa		PUJOL i COLL, Josep	
L'ètica i estètica del paisatge	13	Les comarques els visiten	8
CHICANO, Dani		Els estudis en lila	124
Debat sobre el model del FITAG	706	Puigvert, 65 anys d'un regal	245
COLLS, Josep		Contra el municipalisme bàrbar	478
Els noms dels llocs, un llegat a estudiar	709	Begur, més indià que mai	706
CORNEY, Ignasi		PUJOL i FABRELLES, David	
Antoni Martí, el llegat social en imatges		Primer Premi d'Experiències	
CORTADELLAS, Xavier		Educatives Josep Pallach	127
Vázquez Montalbán i Sant Miquel de Cruïlles..	11	SAPENA, Carles	
Els mocadors de les havaneres	127	Els centres d'estudis, ara mateix	588
El mas i les pedres	241	SOLER, Joaquim	
Unes pintures que ja no hi són	475	Jornades d'arqueologia a la Bisbal	586
Una Fundació a pagès	591	SUREDA, Pere Joan	
Van fer forat	705	Cap a la beatificació	
ESTEBAN, Ramon		de dos fejecistes gironins	477
Sant Domènec: un altre espai recuperat	479	TREMOLEDA, Joaquim	
FERRERÓS, Joan		Redescobrir Moisès Sidrach	706
El Punt: 25è aniversari	244	VEGA, Àngel de	
FORTET, Jordi		Reformen la carretera de Portbou	128
Una arquitectura amb «A» majúscula	240	VELAZ, Anna M.	
FRIGOLÉ, Laia		Recordant M. Àngels Anglada	473
Tercera Setmana de Música Contemporània...	720	VILA, Josep	
GASSIOT, Ermengol		Premi del Patrimoni Cultural	
L'últim col·loqui d'arqueologia a Puigcerdà	124	a Salvem les Valls	702
GENOVER, Joaquim		VILALLONGA, Mariàngela	
Homenatge a Paquita Pascual	590	Els 80 anys de Montserrat Vayreda	473
GIFRE, Carles		VICENS, Joan	
Zona deprimida (o almenys de deprimits)	125	George Orwell: viatge a una guerra	6
GODAY, Sebastià		El museu de la Ciutadella de Roses,	
Fita a Barcelona, amb l'obra del 2002	6	una realitat necessària	470
HIGUERA, David de la		La Costa Brava de Francesc Català-Roca	589
Història de l'educació i renovació pedagògica ..	12	XARGAY, Xavier	
		Banyoles: cultura i fitxatge mediàtic	126

DOSSIER**SALVADOR DALÍ, ENTRE EL VISIBLE I L'INVISIBLE**

BALSACH, M.J.	
Presentació	67
FORNASIERO, Alessandra	
Dalí o les paradoxes de la pintura	67
BOZAL, Valeriano	
Retrat de Joella. De l'art objectual al mètode paranoicocrític	71
GIFREU, Patrick	
L'univers convergeix a l'estació de Perpinyà, però encara no he trobat ningú per guardar-me la mula	76
AGUER, Montse	
El Teatre-Museu Dalí, resultat de l'afany obsessiu de recerca de l'artista	80
LLORENS, Tomàs	
Dalí i la consciència de l'artista	83
PRIETO, Imma	
Dalí, simbologies locals	84
VIDAL, Dolors i CERVERA, Mireia	
El <i>souvenir</i> o la il·lusió de la pervivència turística a través de l'objecte. El cas Dalí	89

DONES I LITERATURA: LA NECESSITAT I EL PLAER

VELAZ, Anna M.	
Presentació	169
Carme Montoriol, música i poesia	170
M. dels Àngels Vayreda, memòria i literatura...	193
RAMILO, Carme	
Concepció Carreras, Maria Mercè Devesa, Rosa Sacrest i Mercè Bayona, la poetització del paisatge olotí	176
CORTADELLAS, Xavier	
Llucieta Canyà, feminista i conservadora	187
CORNELLÀ, Jordi	
Maria-Dolors Cortey, cronista de postguerra...	201

SALINES BASSEGODA L'EMPORDÀ PER DESCOBRIR

LLAURÓ, Jesús	
Presentació	278
ESPIGULÉ, Josep	
L'Empordà de ponent	280
COLOMER, Jordi; SERRA, Teresa;	
CASAMITJANA, Xavier i BASERBA, Carles	
L'embassament de Boadella	284
FÈLIX, Jenar	
L'arquitectura de pedra seca als aspres i garrotxes d'Empordà	287
BADIA-HOMS, Joan	
Un recorregut per l'arquitectura i l'art medieval ..	294
PAVÓN, David	
La serra de les Salines, entre la crisi i les noves perspectives de futur	300
FEU, Jordi	
Les escoles rurals, una realitat en contínua transformació que augura un futur esperançador	306

DONAIRE, José Antonio	
Turisme cultural en un espai rural	311
GIRONINS I GIRONINES QUE TRENQUEN BARRERES	
VILÀ, Antoni	
Algunes consideracions a l'entorn de la discapacitat	519
SALSAS, Sònia	
Mare d'en Jordi	526
PUJOL, Sònia	
Mare d'en Martí	528
COBOS, Maite	
Germana d'en Francisco	530
SOLÉ, Isabel	
Treballadora de la Cooperativa	532
RICA, Oscar de la	
Amb bicicleta adaptada	534
SIDERA, Fermí	
Periodista	535
PALAHÍ, Teresa	
Delegada teritorial de l'ONCE	538
LUNA, José Luis	
Jugador de bàsquet	540
ESTANY, Ramon	
Llicenciat en ciències ambientals	542
PÁEZ, Ramon	
Llicenciat en dret	545
FERNÁNDEZ, Narcís; GARCÍA, Dani	
i CORNEJO, Francisco	
Comparteixen habitatge amb altres companys	549
BESALÚ, Xavier	
Elogi de la vida	552
TRADICIÓ I LLEENDA: SANT NARCÍS I LES MOSQUES	
VALSALOBRE, Pep	
Presentació	633
Mosques, sants i política a la Catalunya moderna.	
L'episodi del setge de 1653	643
CANAL, Eduard	
L'arribada de la llegenda de sant Narcís a Girona	634
AGUILAR, Josep Antoni	
La plaga de Faraó. La llegenda de les mosques de sant Narcís a les cròniques medievals	638
PUJOL i COLL, Josep	
Músiques barroques per a sant Narcís	651
MIRALPEIX, Francesc	
Algunes observacions sobre pintures gironines d'època barroca de temàtica santnarcisiana ..	655
ARAGÓ, Narcís-Jordi	
Emergències literàries de sant Narcís en els segles XIX i XX	661
ARMANGUÉ i HERRERO, Joan	
Mosques i llagostes a l'Alguer	667

ELS FONS D'EMPÚRIES, CABRERA I BAS DE L'ARXIU DUCAL DEL MEDINACELI

ROIG, Marisa

A l'abast dels investigadors..... 754

L'arxiu dels comtes d'Empúries:

un origen mil·lenari 766

La digitalització dels fons del comtat

d'Empúries i la seva difusió 780

LARIOS, Juan J.

La demarcació de Girona, origen

de l'Arxiu Ducal de Medinaceli 756

COLLS, Josep

El comtat d'Empúries: 1000 anys

d'història d'un estat senyorial 761

MALLORQUÍ, Elvis

Els vescomtes de Cabrera, senyors

de les Guílleries fins al mar 769

LLACH, Emma

El fons documental dels vescomtats

d'Osona i de Mòdica:

història d'una dispersió 775

ECONOMIA

SALÓ, Albert

Les segones residències: anàlisi específica

per a la Costa Brava..... 494

EDITORIAL

Els vincles gironins de quatre escriptors 5

Denúncies i esperances d'un congrés..... 121

Lletres i ciències amb el territori 237

La democràcia en els governs locals..... 469

Un tros d'història en un calaix 585

Cap a la devolució del riu Ter 701

EDUCACIÓ

VALLS, Joan

Creixent amb els infants, adolescents

i joves de Santa Eugènia de Ter 626

ENTREVISTA

BONET, Jordi

Francesc Pararols, de Sant Jordi

Desvalls a Moscou 14

Pere Tubert, un discapacitat

que sap trencar barreres 480

DALMAU, Jordi,

Francesc Compte, un compromís cívic..... 592

GODAY, Sebastià

Josep Beulas o la generositat agraïda 246

SUREDA, Pere-Joan

Salvador Sunyer, mirant cap al futur 712

VELAZ, Anna M.

Montserrat Vayreda, una veu poètica essencial 130

HISTÒRIA

CANAL, Jordi

Marian Vayreda, entre el carlisme

i el catalanisme 505

GAY, J. Víctor

Els gironins de la Gran Guerra (1914-1918).... 28

Les especials relacions de Salvador Dalí

amb la ciutat de Girona..... 613

El mariscal Pétain a Girona

i el general Franco a Peralada 732

GALOFRE, Jordi

La família Domènech-Perich: un episodi

de la repressió franquista a Banyoles 146

GAITX Moltó, Jordi

Emili Vigo i Bènia, periodista, historiador i polític

..... 724

GIL, Rosa M.

El parc hospitalari Martí i Julià.

Un equipament del segle XXI 152

GUTIÉRREZ, Jesus M. I REIXACH, Albert

Els carlins i la simbologia liberal. Un episodi

de la tercera guerra carlina a la Garrotxa 500

MIRAMBELL, Enric

El Príncep de la Pau, regidor

preeminent de Girona 608

PLA, Quim

Evangeli i New Age: Joan Alsina

des del segle XXI 36

LLETRES

PABLO, Moisès de

Rafael Santos Torroella, la falsa ombra de Dalí ... 511

LOCUS AMOENUS

ARBONÈS (NIF), Jordi

El carrer de la Rutlla 210

CAMACHO GRAU, Joan Josep

Com un altre home desemmascarat..... 676

FREIXAS, Lluís

Un oasi al desert..... 98

GARDELLA, Àngels

El claustre de Vilabertran 326

SALUDES, Anna

Les escales de l'església de S'Agaró 558

VALLS, Josep

El Corriol, a Collsacabra 790

PATRIMONI

BAYONA, Lluís; BUSCATÓ, Lluís

La restauració del castell de Sant Miquel 740

FERRER, Joan

L'arxiu Blanxart: un fons per conèixer

la història de Sant Joan de les Abadesses 62

REPORTATGE

CASAS, Josep M.; GODAY, Sebastià i SOLÀ, Pep

Retrobament de Santa Coloma

de Farners i Joan Vinyoli..... 600

CASTILLÓN, Xavier

Treballs de batxillerat: el planter de la recerca... 254

PABLO, Moisès de		MORENTE, Imma	
Torroella de Montgrí, la capital del cromó	22	Traç de silenci.....	342
El boom dels fogons tradicionals:		ORIOI, Joan-Anton	
les cuineres de Sils	138	L'unicorn	107
El debat de la nova Costa Brava	486	SOLER, Sílvia	
Festival de cinema de Girona:		Nàufrags	803
16 anys d'il·lusions	718	RAFART, Susanna	
		Escriure per comprendre	227
SOCIETAT		REIXACH, Agustina	
ARAGÓ, Narcís-Jordi; JIMÉNEZ, Àngel; BARBERO,		Recull	690
Josep Manuel; FORT, Neus; JULIÀ,		ROS, Bertran	
Antoni; CARMANIU, Salvador i FÀBREGA, Laura		Poemes de Venècia	111
Marià Casadevall, educador		TIÓ, Núria	
i treballador social	43	Franquejar la barrera	227
MÚÑOZ, Dolors; ROMERO, Alfons; SAURINA, Carme		VILALLONGA, Mariàngela	
Els valors i actituds dels joves		Escriure en femení	223
de les comarques gironines.....	268		
		LES ULTIMES LLETRES	
TERRITORI		CAROL, Albert	
CALABUIG, Salvador		Oh, temps traïdor	112
La competència entre els municipis		Memoria dignus!	576
de la Costa Brava: cooperar i competir	262	Evocació.....	692
		LUCERO, Lluís	
VIATGES		Instants de vidre	112
CORNELLÀ, Jordi		Bocins de vida que pessiguen	229
Lancaster, on es parla català (de vegades).....	212	Les ales del record.....	343
DOMÍNGUEZ, Eloi		Veus del temps	809
L'Índia, un gran país i un país gran	678	LÓPEZ VIVANCOS, Xavier	
GARCÍA, Enric; SERRAT, Núria		Versos de la indigència (1991-2001)	575
De Portbou a Blanes, a peu		MOLLA, Guillem	
pel Sender del Mediterrani	560	El primer llibre de Lloret	344
RENEDO, M. Carme		«Jolor» entre els llibres	693
Israel, vivències de dos anys	328	PRATS VIDAL, David	
SAPENA, Carles		Història d'un adverbí	228
Parkminster, la cartoixa anglesa.....	792	Com gaudir del sexe.....	345
TABERNER, Roger		Intrigues, assassinats,	
Magyarország, un país diferent	100	passions i història	577
		VALLS, Josep	
FULLS DE LA REVISTA		Quadern de Jerusalem	571
CANTALOZELLA, Assumpció			
A la recerca d'un mot	226	MARQUES DE BIBLIOTECA	
CASAS, Cristina		MARQUÈS, Salomó	114
Escenes rurals	329	PRATS, Modest	230
DOMÈNECH, Josep		PUIGVERT, Joaquim M.	578
De roses i altres flors	801	SÀNCHEZ-BABOT, Felip	346
ESPONELLÀ, Núria		TERRICABRAS, Josep-Maria	694
Escriure per comunicar	225	SAPENA, Carles	810
GARCIA i CORNELLÀ, Dolors			
Escriure i viure	224	IL·LUSTRADORS: Dolors Caballero i Roig (núm. 222)	
GARDELLA, Àngels		Ciò Abellí (núm. 223)	
El meu àmbit privat.....	226	Miquel Carreras (núm. 224)	
FONT, M. Rosa		Carles Torrent Pagès (núm. 225)	
Escriure per existir.....	224	Sílvia Martínez (núm. 226)	
Diàlegs amb la nit sota els auspicis del vent ..	687	Lluís Blanco (núm. 227)	